

وقتی به فوتبال فکر می کنیم به چه فکر می کنیم

نویسنده:

سایمون کریچلی

مترجم:

شایان صولتی

با مقدمه دکتر بیژن ذوالفقارنسب

انتشارات گوتنبرگ

فهرست

۱۱.....	مقدمه‌ی دکتر بیژن ذوالفقارنسب
۱۵.....	مقدمه‌ی مترجم
۱۹.....	دیباچه
۲۷.....	سوسیالیسم
۴۸.....	احساس شور و شغف
۶۵.....	حذف سوژه از فوتبال
۷۳.....	توپ بودن چه حالی دارد؟
۸۳.....	تکرار بدون ریشه
۸۸.....	نمایش هویت و بی‌هویتی
۹۴.....	وقتی موسیقی طنین‌انداز می‌شود
۱۰۳.....	تئوری و پراکسیس
۱۰۹.....	حماقت
۱۱۸.....	ذکاوت
۱۳۳.....	زیزو
۱۴۶.....	نوستالژی در مربیگری
۱۶۰.....	زمان مخصوص کلوپ
۱۶۶.....	تاریخ‌گرایی فوتبال
۱۷۶.....	بازپس‌گرفتن
۱۸۵.....	انزجار

این عکس متعلق به فینال جام‌جهانی سال ۱۹۶۶ است، زمانی که جک چارلتون زانو زد تا نفس راحتی بکشد و جف هرست به همراه مارتین پیترز که در آن بازی هت‌تریک کرده بود، خوشحال از پیروزی تیم‌شان (انگلستان) دوشادوش یکدیگر در حال دور شدن بودند.

مقدمه‌ی دکتر بیژن ذوالفقارنسب

در کشور ما همیشه فوتبال به‌عنوان ورزشی پرطرفدار مطرح بوده و در بسیاری از مواقع موجب اتحاد و همبستگی ملی شده است. فوتبال چنان لذت‌آفرین و فراگیر است که زن و مرد، کارگر و معلم، طبیب و استاد دانشگاه، همگی با سن و سال و تجارب متفاوت شیفته‌ی آن هستند و با بهره گرفتن از آن توانسته‌اند به شادابی، صمیمیت و عشق برسند. ورزشی که بارها توانسته مردمی را از طبقه‌های اجتماعی مختلف، یک‌دل و متحد کنار هم گردآورد. امروز با وجود انواع خطراتی همچون شیوع استفاده از مواد افیونی، دخانیات و فسادهای اخلاقی که جوانان و نوجوانان کشور ما در معرض آن قرار دارند، داشتن دیدگاهی جامع و مبتنی بر منطق و دانش نسبت به ورزش به‌خصوص ورزش‌های پرطرفداری مانند فوتبال می‌تواند راهگشای تصمیم‌گیران و مراکز جریان‌ساز کشور باشد تا ورزش به‌عنوان روشی برای اجتناب از انحراف به بیراهه و حتی تقویت اتحاد جمعی و ملی جامعه‌ی ما به‌ویژه برای گروه جوانان به‌کار گرفته شود و ذهنیت معقولی از آنچه به‌عنوان تعصب و طرفداری به‌جا نامیده می‌شود، پدید آورد.

مارسل دسایبی بازیکن فرانسوی تیم چلسی در مقابل منچستر یونایتد در مارس سال ۱۹۹۹. در نهایت این بازی با تساوی بدون گل به پایان رسید.

با وجود اینکه سابقه‌ی فوتبال در کشورمان تقریباً صد سال است، (فوتبال در سال ۱۲۷۸ توسط کارگران انگلیسی مقیم مسجد سلیمان به ایران آورده شد) و ورزش ملی ما محسوب نمی‌شود اما بدون شک پرتعدادترین ورزش در کشور است. بنابراین مانند موضوعات مهم دیگر نیازمند شناخت همه جانبه‌ی آن هستیم؛ اینکه بدانیم کارکرد اجتماعی‌اش چیست؟ چه تأثیری بر روابط انسانی دارد؟ و چگونه می‌توان تأثیرات مثبت اجتماعی آن را بیشینه کرد. به‌طور مثال پیروزی تیم ملی کشورمان در برابر مراکش در جام جهانی ۲۰۱۸ روسیه را به‌خاطر آورد؛ با وجود مسائل مختلفی همچون مشکلات اقتصادی که مردم با آن دست و پنجه نرم می‌کردند، اما این پیروزی چنان شادی و شوری در جامعه به‌وجود آورد که تا روزها می‌توانستیم امید و شوق را در چهره‌ی تک‌تک افراد ببینیم. البته این بدان معنا نیست که هیچ‌گونه انتقادی به آن وارد نبوده و سرتاسر تاریخ همواره نتایج مثبتی را همراه خود داشته است. بیشتر فوتبال‌دوستان حوادث پرشماری از درگیری‌های لفظی هواداران که گاهی با خشونت فیزیکی همراه می‌شده است را در ورزشگاه‌ها و سایر مکان‌ها به‌خاطر دارند؛ و یا چیزهایی پیرامون پدیده‌ی شنیع نژادپرستی، زد و بندها و دست‌های پشت پرده در فوتبال شنیده‌اند. مسائلی از این دست باعث به‌وجود آمدن حمله‌هایی از سوی افرادی شده است که یک‌جانبه و فقط با در نظر گرفتن جنبه‌های منفی فوتبال به قضاوت پرداخته‌اند. روح فوتبال مانند هر ورزش دیگری پاک و دور از پلیدی است، اما متأسفانه در دنیایی که ما زندگی می‌کنیم جریان‌های آلوده همواره به‌دنبال پیدا کردن راهی برای نفوذ به پدیده‌های پرتعداد جهت رسیدن به نیت خود هستند.

به هر میزان که بتوانیم از زوایای مختلف این پدیده‌ی بزرگ و مردمی را بررسی کنیم، همان‌قدر این امکان برای ما به‌وجود می‌آید تا به راه‌حلهایی برای اجتناب از جنبه‌های آزاردهنده‌ی فوتبال دست یابیم. نکته‌ای که باید به آن توجه داشت این است که فوتبال صرفاً سرگرم‌کننده نیست و اگر جنبه‌های مثبت آن را بررسی کنیم درمی‌یابیم علاوه بر سرگرمی، امیدبخش و اشتیاق‌آفرین نیز هست و البته اگر از آن غافل شویم می‌تواند در برخی موارد تبدیل به معضلی اجتماعی شود.

باید بدانیم در هیچ کجای کره‌ی زمین فوتبال موضوعی پیش پا افتاده به‌شمار نمی‌آید؛ همان‌طور که در برزیل و انگلستان محبوب است، در ایران و کره‌ی جنوبی نیز مورد علاقه است. همان‌گونه که مردمان آمریکای جنوبی گفته‌اند ((فوتبال تنها زبانی است در گیتی که نیازی به مترجم ندارد.)) موضوعی دیگری که باید به آن توجه کنیم این است که عامه‌پسند بودنش نه تنها نکته‌ای منفی محسوب نمی‌شود بلکه فرصتی برای شناخت جامعه و ایجاد تأثیر مثبت در نظر گرفته می‌شود.

با وجود اینکه کتاب‌های خوبی درباره‌ی فوتبال تا به امروز به چاپ رسیده است، آثاری که نگاهی جامع و کامل از منظر فلسفی و اجتماعی به این ورزش داشته باشد، حداقل برای علاقمندان فارسی‌زبان، انگشت‌شمار بوده‌اند. سایمون کریچلی که خود استاد دانشگاه و فیلسوفی علاقمند به فوتبال است، در این کتاب تلاش کرده جنبه‌های مختلف و عمیق این ورزش را آنچنان که هست ترسیم کند. در دسترس قرار گرفتن کتاب وقتی به فوتبال فکر می‌کنیم به چه فکر می‌کنیم به زبان فارسی فرصتی است که مخاطبان فوتبال و سایر عزیزانی که به‌دنبال آگاهی یافتن از

مقدمه‌ی مترجم

((علی دایی، یه فرصت خوب... حالا پشت مدافعان خداداد عزیزی... توی دروازه... توی دروازه... گل... گل...)) جمله‌ی آشنای جواد خیابانی از خاطره‌انگیزترین گل ایران. ۸ آذر ۱۳۷۶. آن زمان ۶ سال بیشتر نداشتم. من مات و مبهوت جمعیتی بودم که بعد از بازی به خیابان‌ها آمده بودند. چه اتفاقی افتاده بود که پدرم سربازی را که نمی‌شناخت در آغوش کشیده بود و با هم شادمانی می‌کردند؟ اصلا چه چیزی می‌توانست مردمی که هیچکدام یکدیگر را نمی‌شناختند این‌گونه به هم نزدیک کند؟ آن زمان درک نمی‌کردم فوتبال تا چه اندازه می‌تواند در عمق و جان یک ملت ریشه داشته باشد. به‌راستی چرا فوتبال این قدر پر طرفدار است؟ و در مقابل به چه دلیل بعضی‌ها از فوتبال به‌عنوان موضوعی پیش پا افتاده و سطحی یاد می‌کنند که ارزش توجه قشر روشن فکر جامعه را ندارد؟

این‌ها سوالاتی بود که تا مدتی قبل به آن می‌اندیشیدم تا این‌که پیشنهاد ترجمه کتابی با نام وقتی به فوتبال فکر می‌کنیم به چه فکر می‌کنیم نوشته‌ی سایمون کریچلی به من داده شد. امروز که ترجمه‌ی این اثر به

تأثیرات و لایه‌های عمیق‌تری از این ورزش جذاب هستند، بتوانند این بار از زاویه‌ای تازه به پدیده‌ی فوتبال نگاه کنند.

جا دارد از آقای شایان صولتی مترجم توانمند این اثر فلسفی-ورزشی که با ترجمه‌ای روان، این اثر را به زبان فارسی ترجمه کرده‌اند و در دسترس مخاطبان به‌ویژه جامعه‌ی فوتبال قرار داده‌اند، قدردانی و تشکر کنم.

بیژن ذوالفقارنسب

بهار ۱۳۹۸